

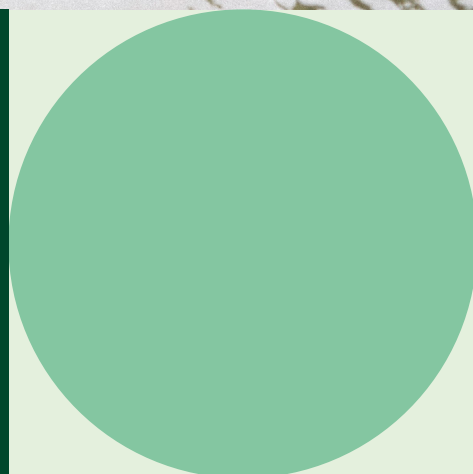

Oslo

Rusken

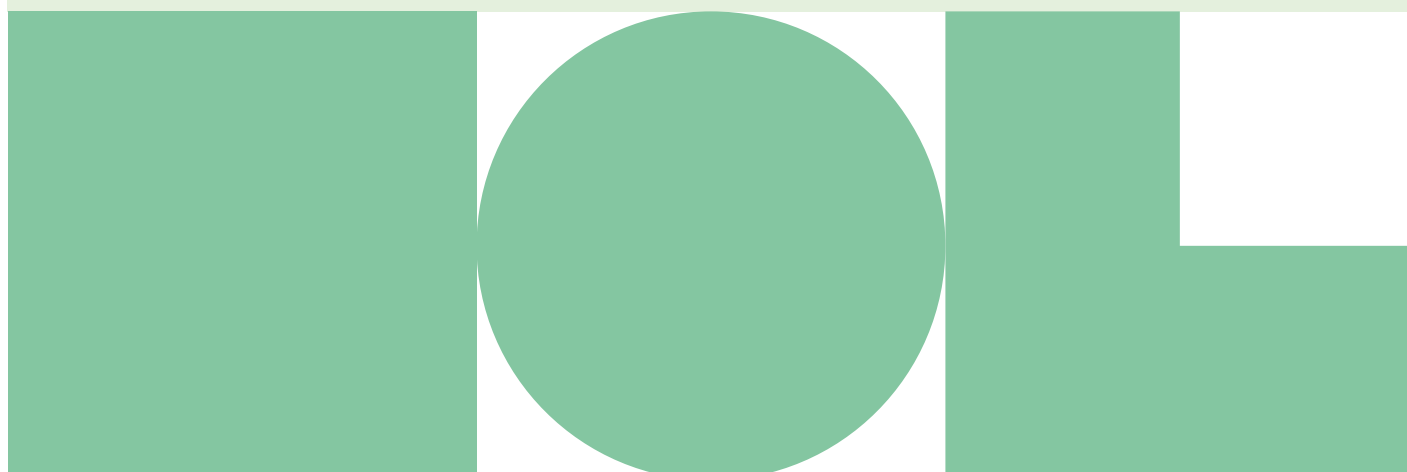

Plastrusken Alnaelva 2020

Innhold

1.	Innledning	3
1.2	Bakgrunn.....	4
1.3	Mål og metode	5
2.	Faglig grunnlag -	
	Forsøplingens påvirkning på natur, dyr og vannkvalitet.....	6
3	Gjennomføring av aksjonen.....	7
3.1	Resultater	8
3.2	Bilder	9-10
3.3	Dokumentasjon	11
3.4	Holdningsskapende arbeid	12
4.	Veien videre og erfaringer	13
5.	Omtale av aksjonen	14

1. Innledning

Plastrusken i Alnaelva er en utvidelse av Plastrusken som ble gjennomført for første gang i høst 2020. Tidligere har Plastrusken blitt gjennomført hvert år på våren/forsommeren i Akerselva siden 2017.

Plastrusken utføres i samarbeid med Oslo Brann- og redningsetat (OBRE), Miljøorganisasjonen Akerselvas og Alnaelvas venner, Oslo Elveforum, Vann- og avløpsetaten, Ruskenpatruljen og Bymiljøetaten. Ruskensekretariatet ligger under Miljødivisjonen i Bymiljøetaten og koordinerer aksjonen.

Øvre del av Alnaelva, fra Grorudparken til Hølaløkka, ble ryddet etter Plastrusken-metoden: Plast og øvrig avfall blir samlet inn, sortert og kategorisert, veid og dokumentert.

I likhet med Plastrusken i Akerselva, så var høstens aksjon også preget av koronasituasjonen. Selv om offentlige arrangementer kan ha opptil 200 deltakere, så ble det bestemt å unngå for mange deltakere da ryddestrekningen er 1 km.

Rusken tok forhåndsregler som å sette opp informasjonsplakater, liste over deltakere og inviterte færre enn 200 personer.

Rusken general Jenny Krohn ønsker velkommen, med Byråd for byutvikling Arild Hermstad

1.2 Bakgrunn

Plastrusken oppstod etter det internasjonale engasjementet mot forurensning av plast i havet i 2017, da flere dødssyke hvaler ble funnet med magesekken full av plast.

Ruskensekretariatet tok derfor initiativ til etableringen av et lokalt tiltak mot plastforsøpling. Målet er å samle inn og dokumentere plastforsøpling i elvene i Oslo. Plastrusken i Alnaelva ble initiert av Rusken etter en stor etterspørsel fra Oslo elveforum, Alnaelvas venner, og andre lokale beboere. Det har også vært et ønske fra Rusken å få ryddet Alnaelva, Oslos lengste elv.

Marin forsøpling er et satsingsområde for Oslo kommune, og en viktig del av dette arbeidet er å skape bevissthet rundt forsøpling og hvordan det påvirker havet, både for dyr og menneskers naturopplevelse.

Ruskens arbeid foregår på to ulike områder; ved å engasjere befolkningen i frivillig rydding mot forsøpling, og gjennom holdningsskapende arbeid mot forsøpling i Oslo.

Alnaelva

Alnaelva er Oslos lengste elv, med en strekning på cirka 14 km. Elva strekker seg fra Alnasjøen i Lillomarka og har tilsig fra Breisjøen igjennom Breisjøelva, Tokerudbekken, Østensjøvannet og Steinbruvannet.

Helt siden år 1000 var Alnaelva med på å danne utgangspunktet for bymessig bebyggelse i Oslo. Elva hadde en viktig betydning ved at den ble brukt som industrigrunnlag og drikkevannskilde. Etter industrialiseringen i 1800-tallet ble elva i stor grad forurensset, en situasjon som også påvirker boligfortetting i senere tid.

I de siste 60 – 70 årene har grøntområder rundt Alnaelva vokst. Dette har resultert i økning i arter rundt Alnaelva med store vekst av trær, busker og karplanter. Det har også ført til at elva har et rikt plante- og dyreliv, hvor det finnes både grevlinger, rådyr, bevere og insekter, og over 50 ulike fuglearter.

Grøntarealet har også blitt utviklet til et turområde hvor folk kan oppleve naturen og Alnaelva. Dette har ført til økt besøk, men også økt forsøpling i området, som Rusken jobber med å forebygge.

[NIVA kom i september 2020 med en rapport](#) om hvordan miljøtilstanden i elva kan bedres. Opprydding av søppel, gjennom Ruskenaksjoner, var nevnt som et av tiltakene. Det ble også skrevet at rapporteringsrutiner fra søppelrydding var et foreslått tiltak på lengre sikt.

1.3 Mål og metode

Mål

Plastrusken er initiert med hensikt om å sette fokus på plastforsøpling i nærmiljøet, og redusere plastforsøplingen. Det er også et tydelig mål å øke bevisstheten og ansvarsfølelsen rundt håndtering av avfall.

Å samle inn plastavfall langs Alnaelva er viktig for å unngå at platen havner i elven. Der vil den enten synke til bunns, eller drive videre ut i Oslofjorden. Plastrusken er dermed en betydningsfull ryddeaksjon for å forhindre marin forsøpling, et satsingsområde for Oslo kommune.

Plastrusken får mye oppmerksomhet hvert år, som bidrar til mer bevissthet rundt forsøpling i både Akerselva og Alnaelva. Begge elvene er godt besøkt, noe som også gjør at de er utsatt for forsøpling. Vi må sammen ta ansvar for å hindre avfall i å havne i elva.

Å skape gode miljøholdninger, og på sikt endre forbruksvaner er et langsiktig arbeid for Rusken.

Metode

Plastrusken i Alnaelva gjennomføres en gang i året for å hente alt avfall som befinner seg i Alnaelvas øvre strekk. Metoden for aksjonen er todelt:

- All plast- og annet avfall i Alnaelva samles inn, telles opp, sorteres, kategoriseres, veies og dokumenteres
- Eget datamateriell og annen relevant data brukes i informasjonskampanjer rettet mot Oslos innbyggere

Elev fra Grorud skole samler søppel langs Groruddammen

2. Forsøplingens påvirkning på natur, dyreliv og vannkvalitet

Tekst fra Thomas Ruud, vannforvalter i Miljødivisjonen i Bymiljøetaten

Plastforsøpling er et globalt problem som også synes godt i Alna. Plast blir aldri brutt helt ned, noe som medfører at all plast som til nå er produsert, fortsatt eksisterer. Plasten blir bare mindre synlig ved at den blir delt opp til mikropartikler (<5 mm).

Mikroplast fra bildekk i Alnaelva

Av alt marint avfall utgjør mikroplast i dag rundt 75 % av alt marint søppel, og mye av dette kommer ut med vassdragene til havet. Av all denne mikroplasten kommer nesten halvparten fra slitasje på bildekk. Dette gjør seg særlig gjeldende i Alna med avrenning fra tette flater og omkringliggende veier ved store regnskyll.

Mikroplast bioakkumuleres

I vassdragene utgjør også mikroplasten en stor utfordring for livet i vannet. Størrelsen på hver mikroplastpartikkel er så liten at den kan bli tatt opp av filterorganismer som bunnlevende insekter. Slike organismer blir igjen spist av andre større dyr, som igjen selv blir spist. En slik prosess hvor mikroplast kan hope seg opp i levende organismer/næringskjeden kalles bioakkumulering.

Dette fører til at konsentrasjonen av forurensningen øker med hvert ledd oppover i næringskjeden (biomagnifisering).

Dyr sulter og kveles av plast

Store plastbiter har direkte negative mekaniske effekter som at dyr setter seg fast i f.eks. poser, eller at de spiser plastbiter. Dette blir ikke brutt ned i magen, men hoper seg opp. Til slutt dør dyret av sult eller ved kvelning.

Mikroplast

Mikroplast har også en adsorpsjonseffekt, dvs. at enda mindre partikler kan feste seg til de allerede små plastpartiklene. Det er ofte miljøgifter og tungmetaller som har denne adsorpsjonsegenskapen. Kvikksølv og PCB finnes i stadig større konsentrasjoner i naturen, og blir effektivt transportert med mikroplast. Opptak av mikroplast med tungmetaller kan derfor over tid gi gifteffekter fra miljøgifter som kvikksølv og kadmium.

Plast i Alnaelva

Langs Alna er det hovedsakelig ryddig, men det finnes strekninger som er sterkt preget av plastforsøpling. Dette forurenser ikke bare vassdraget estetisk, men denne plasten vil bli ført nedover med Alna og ut i havet. Der vil plasten bidra til den globale plastforurensningen.

Ryddetiltak viktig

Rydding og plukking av plast langs Alna er derfor et viktig tiltak for å redusere plastforurensningen lokalt i Alna, i tillegg til Oslofjorden.

3. Gjennomføring av aksjonen

Plastrusken ble gjennomført i øvre del av Alnaelva onsdag 9. september klokken 10:00 – 15:30.

Aksjonen ble åpnet av byråd for byutvikling Arild Hermstad. Alle deltakerne deltok i åpningen og ble representert av Ruskengeneralen Jenny Wallheden Krohn. Vi fikk også besøk av Bymiljøetatens etatsdirektør Gerd Robsahm Kjørven.

Aksjonen ble gjennomført i samarbeid med Miljøforeningen Alnaelvas venner, Ruskenpatruljen, Oslo Brann- og redningsetaten (OBRE), Bymiljøetaten (BYM), studentforeningen Feminin og Fornem (FF), Grorud skole, Grorud Idrettsbarnehage og Bymiljøetatens entreprenører for Alnaelva-området; Steen og Lund.

Frivillige ble oppdelt i grupper og ryddet langs elvebredden mellom Grorudparken og Hølaløkka. Idrettsbarnehagen i Grorud var i Grorudparken og fikk prøve seg på den nye sorteringsveggen til Rusken, hvor de fikk lære om kildesortering.

Ryddejakt etter snus og sneip

Grorud skole fikk også en hovedoppgave i å finne mest mulig snus og sneip på bakken, da disse også inneholder plast. Snus og sneip er på topp av hva man finner under ryddeaksjoner, og store deler blir ikke kastet i søpla. Selv om det er små fraksjoner, så er de fremdeles skadelig for miljøet, hvor snus har plast i limet og sneip er laget av cellulose (plastfiber). Sneipen inneholder også kjemikalier som er skadelig for miljøet.

Dykkere fra Steen og Lund ryddet i dammen ved Grorudparken, og dykkere fra OBRE ryddet i dammen ved Hølaløkka. Det som ble funnet ble tatt opp på land.

Ryddeaksjonen ble avsluttet klokken 13:00, de frivillige rydderne hadde da ryddet i 2 timer. De neste timene gikk til sortering og dokumentering av avfall i to hovedfraksjoner; plastavfall og øvrig avfall.

Ruskensekretariatet og studentforeningen fikk ansvaret for å sortere og dokumentere plastavfallet og øvrig avfall som ble samlet inn. Steen og Lund fikk ansvaret for å veie både det øvrige avfallet som kom fra elva og tunge fraksjoner fra land.

Alnaelvas venner fant mye metall i skogen rundt Groruddammen

3.1 Resultater

Avfall funnet 2020*	KILO
Plastemballasje	3,9
Plastpose	6,1
Diverse plast	9,9
Totalt plast	19,9

Øvrig avfall	425
Totalt avfall	426,3

**Årets aksjon i Alnaelva er den første Rusken gjør i forbindelse med Plastrusken. Vi kan derfor ikke sammenligne tall fra tidligere år.*

Vi fant mer plast i Alnaelva enn Akerselva som ble ryddet i mai, men vi var også flere ryddere denne gangen.

Ruskenegeneral Jenny Krohn veier avfallet

Plastkoordinator i Bymiljøetaten,
Synnøve Fagerhaug Dalen, viser
frem noen av funnene

Bysykkel, vanlig sykkel,
elsparkesykkel, trehjulssykkel og
handlevogn

Byråd for byutvikling Arild
Hermstad fant søppel langs
elvekanten

Sortering av søppelet

Emballasje, hovedsakelig matemballasje i plast

Metall funnet i skogen rundt Groruddammen

3.3 Dokumentasjon

• Plastavfall

Plastavfallet ble sortert ut fra det vanligste avfallet de frivillige ryddere langs elva hadde funnet. Plast er viktig å få vekk fra elvekanten, så det ikke går i elva og enten synker til bunns, eller driver videre ut i Oslofjorden. Ryddeaksjonen er derfor viktig for å forhindre marin forurensning.

Andelen plast utgjorde ikke størstedelen når det kommer til vekt, men det ble funnet store mengder under ryddingen. Totalt sett ble det funnet omtrent 20 kilo plast. Diverse plast stod for mesteparten, i denne kategorien fant vi blant annet drikkeflasker, munnbind og engangshansker.

Det ble funnet mye plastposer og plastemballasjer under aksjonen. Typisk av plastemballasjer var flasker, plastemballasje for øl-bokser og yoghurtbeger. Grorud skole fant også mye sneiper og snusbokser i sitt tildelte område.

• Øvrig avfall

Av diverse øvrig avfall som ble funnet av både ryddere og dykkere, ble det samlet inn store mengder stål som befant seg i skogen nedfor Grorudparken. Det ble også funnet sykkel, el-sparkesykkel og handlevogn i dammen ved Grorudparken.

I Hølaløkka ble det samlet opp diverse smårusk og en radiator.

3.4 Holdningsskapende arbeid

Rusken jobber for å endre holdninger og skape bevissthet rundt alles ansvar for å holde det rent og pent i sitt nærmiljø.

Ved å invitere lokale barnehager og skoler får vi lært dette bort i praksis, både gjennom rydding, og aktiviteter for de minste.

Vi hadde i år invitert en klasse fra Grorud skole, og en gruppe fra en nærliggende barnehage. Barnehagen fikk prøve seg på vår nye sorteringsvegg, og skoleelevene fikk et skikkelig ryddeoppdrag.

Faglig innledning om plast

I tillegg hadde vi med vår kollega i Miljødivisjonen, Plastkoordinator i Bymiljøetaten Synnøve Fagerhaug Dalen. Hun fortalte om plast og marin forøpling, som er essensen i Plastrusken-aksjonen. Det gav alle et godt grunnlag og motivasjon for å starte ryddingen, og forstå hvorfor ryddeaksjonen er viktig for dyr, planter og vann.

4. Veien videre

Omfang og struktur

Ruskensekretariatet og Miljøavdelingen i Bymiljøetaten har et ønske om å kartlegge konsekvensen av plastforbruk knyttet til bruken av grøntområder i Oslo.

I første omgang ble strekningen Grorudparken – Hølaløkkå ryddet. Det er ønskelig å rydde samme strekning av Alnaelva minst en gang i året for å kunne sammenligne og se trender knyttet til plastforbruket. Dersom det er større behov for å rydde en annen strekning av Alnaelva så blir dette tatt med i vurderingen når man planlegger fremtidige ryddeaksjoner.

En ny metodikk for analyse av forsøpling i elva er under arbeid. Vi håper på å få tatt i bruk den nye metodikken til neste års Plastrusken. SALT og Hold Norge Rent var tilstede under aksjonen for å observere, og har gitt oss innspill til mulig ny metodikk. Vi vil jobbe videre med dette og se hvordan vi kan implementere det til neste års Plastrusken.

Statistikken som samles inn over tid vil brukes som informasjon til Oslos innbyggere i et holdningsskapende arbeid hvor målet er å redusere plastforbruket, skape bevissthet om plastforsøpling, og konsekvensen av plast i elvene.

Erfaringer

Plastrusken ble gjennomført etter nødvendige retningslinjer for å redusere faren for koronasmitte.

Selve ryddeaksjonen varte fra klokken 11:00 – 13:00 og hadde med begrenset antall deltakere. Fra 15. juni var det tillatt med offentlige arrangementer med inntil på 200 personer, der hver enkelt hadde mulighet til å holde minst 1 meter avstand.

For å opprettholde godt smittevern bistod Ruskensekretariatet med antibac, avfallsposer, engangshansker som deltakerne benyttet seg av. Det ble også leid inn toalett for dagen.

Deltakerne ble bedt om å holde seg hjemme dersom de var syke, deltakere som dukket opp ble bedt om å skrive seg på en liste.

Ryddesaksjonen krever en del planlegging og værforhold kan skape utfordringer. Dette merket vi på selve aksjonsdagen da det var kraftig regn under åpningen. Velkomsten måtte flyttes til Katedralen i Grorudparken for å sikre at alle fikk plass under tak.

5. Omtaler av aksjonen

Ryddeaksjonen har blitt omtalt en rekke ulike steder.

Årets TV-aksjon var Plast i Havet for WWF, og dermed var timingen god for Plastrusken. Vi fikk vist frem Oslo kommunes sin satsing mot marin forurensning gjennom rydding denne dagen.

Medier

Akers Avis Groruddalen, NRK Radio – Østlandssendingen, TV-aksjonen med programleder Robert Stolenberg, og NRK Super var tilstede under aksjonen. Det gav avisoppslag, innslag på direktesendt radio og et innslag for barn på NRK Super.

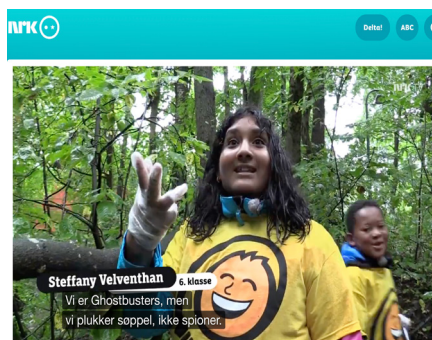
Rusken har også delt bilder fra aksjonen på Oslo kommunes intranett Workplace, hvor det er sett av over 10.000 ansatte i kommunen.

Sosiale medier

Kommunikasjon fra Bymiljøetaten produserte video fra aksjonen, som ble publisert på Facebook. Rekkevidde er 40 000, med 887 innleggsreaksjoner. Rusken har også publisert i sine kanaler, Facebook og Instagram, i tillegg til en samleside på Rusken.no.

Det har vært et høyt engasjement blant Ruskens følgere i sosiale medier. Flere etterspør rydding også andre steder ved Alnaelva. Rusken vurderer potensielle områder etter en samlet vurdering av vannstand, dyreliv og tilgjengelighet for publikum

Klikk på bildene for å se/høre/ lese innslagene

Oslo

Rusken

Alle foto av Mikael Luksepp

www.rusken.no
[instagram.com/rusken_oslo](https://www.instagram.com/rusken_oslo)

Oslo

Rusken

